

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Gfv.VI.30.357/2022/6.

A tanács tagjai: Dr. Simonné dr. Gombos Katalin a tanács elnöke

Dr. Tibold Ágnes előadó bíró

Dr. Döme Attila bíró

Dr. Farkas Antónia bíró

Dr. Madarász Anna bíró

A felperes: ...

A felperes képviselője: Dr. Lantos Bálint Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Lantos Bálint ügyvéd)

Az alperesek: ... I. rendű

... II. rendű

Az I. rendű alperes képviselője: Lajer Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Lajer Zsolt ügyvéd)

A II. rendű alperes képviselője: Dr. Svoren Ákos kamarai jogtanácsos

A per tárgya: felmondás jogellenességének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Nyíregyházi Törvényszék, 4.Pf.20.175/2022/12. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Kisvárdai Járásbíróság, 3.P.20.449/2020/46. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 101.600 (százegyezer-hatszáz) forint, a II. rendű alperesnek 12.000 (tizenkétezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes mint adós és az I. rendű alperes mint hitelező 2008. december 3-án (utóbb 2009. október 14-én módosított) lakásvásárlási célú, deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek, amelyben az I. rendű alperes 19.000.000 forint kölcsönnek a szerződés hatálybalépésének napján (2008. december 8.) érvényes vételi árfolyamon számított deviza ellenértékének, de legfeljebb 126.040 CHF folyósítását vállalta.

[2] A szerződés II.8.1. pontja szerint a bank a szerződést jogosult azonnali hatállyal felmondani, ha az adós a szerződés alapján fennálló bármely kötelezettségét megszegi, avagy az őt a jogviszonyból eredő jogszabály, vagy a bank üzletszabályzatai alapján terhelő kötelezettségüknek nem tesznek eleget. Az adós tudomásul veszi és elfogadja, hogy a bank a szerződés mellékletét képező Lakossági Üzletszabályzatban (a továbbiakban: Üzletszabályzat) a szerződés felmondása cím alatt felsorolt okokat a szerződés tekintetében a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 525. §-a szerinti azonnali hatályú felmondásra különösen okot adó súlyos szerződésszegésnek tekinti. A szerződés II.10.2 pontja értelmében a szerződésben nem szabályozott kérdésekben többek között a vonatkozó jogszabályi előírások és az Üzletszabályzat az irányadó.

[3] A szerződő felek 2014. június 16-án megállapodást kötöttek gyűjtőszámlahitel nyújtásáról (a továbbiakban: gyűjtőszámlahitelre vonatkozó keretszerszerződés) és a kölcsönszerződés módosításáról. A módosító okiratban rögzítették, hogy a kölcsönből ezen a napon fennálló le nem járt tőketartozás 116.160,47 CHF, a szerződésmódosítás aláírásának napjáig meg nem fizetett késedelmes tőke-, kamat- és kezelési költség tartozás, valamint a meg nem fizetett késedelmi kamattartozás összege 22.869,51 CHF.

[4] A felperes közjegyzői okiratba foglaltan egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozatot tett a kölcsönszerződésből és a gyűjtőszámlahitelre vonatkozó keretszerszerződésből fakadó kötelezettségei tárgyában.

[5] Az I. rendű alperes a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvényben (a továbbiakban: DH2 törvény) előírt elszámolási kötelezettségének 2015. február 1-jén eleget tett, a tisztességtelenül felszámított összeget 0 CHF-ben, illetve 0 forintban állapította meg. Az elszámolást és a forintosítást követően a kölcsönszerződésből eredő nem esedékes tőketartozást 29.803.147,65 forintban, a lejárt tartozás összegét 893.108,04 forintban, a gyűjtőszámlahitelre vonatkozó keretszerszerződésből eredő tartozást 6.373.706,05 forintban határozta meg azzal, hogy a havi törlesztőrészlet összege 193.403,03 forintforint. Az elszámolás felülvizsgáltkak minősül.

[6] A felperes a fizetési kötelezettségének nem szerződésszerűen tett eleget. Az I. rendű alperes a 2016. július 7-én kelt fizetési felszólításban közölte vele, hogy 2014. június 30. napjával késedelembe esett, és a kölcsönszerződés felmondásának terhével felszólította a lejárt tartozásaként 631.320 forint tőke, 3.219.262 forint kamat és 392.331 forint késedelmi kamat, összesen 4.242.913 forint megfizetésére.

[7] Az I. rendű alperes 2016. szeptember 29-én közjegyzői okiratba foglaltan a kölcsönszerződés és a gyűjtőszámlahitelre vonatkozó keretszerszerződés, valamint az Üzletszabályzat III.18.1. és 18.2. pontja alapján azonnali hatállyal felmondta a kölcsönszerződést és a gyűjtőszámlahitelre vonatkozó keretszerszerződést. A felmondás szerint az adós az esedékes törlesztőrészletek megfizetésével 2014. június 30. napjával késedelembe esett, amelyet többszöri fizetési felszólítás ellenére sem rendezett, így súlyos szerződésszegést követett el.

[8] Az I. rendű alperes a 2017. március 17-én kelt engedményezési szerződéssel a II. rendű alperesre engedményezte a kölcsönszerződésből eredő követelését.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[9] A felperes keresetében elsődlegesen a felmondás jogellenességének, másodlagosan a felmondás érvénytelenségének a megállapítását kérte. A keresetét arra alapította, hogy az I. rendű alperes nem megfelelően tájékoztatta az árfolyamkockázatról, ezért a számára kedvezőtlen árfolyamváltozásból eredő többletterheket nem kell megfizetnie, így a felmondáskor nem volt hátralékos tartozása. Az árfolyamkockázat korlátlan viselését reá telepítő kikötés tisztességtelensége miatt a kölcsönszerződés egésze érvénytelen, erre tekintettel annak felmondása is érvénytelen. A gyűjtőszámlahitelre vonatkozó keretszerződés szintén érvénytelen, mert a DH2 törvény értelmében tisztességtelen árfolyamot vett figyelembe. Állította továbbá a kölcsönszerződés egyes további rendelkezéseinek a tisztességtelenségét is. A felmondást azért is jogszerűtlennek tartotta, mert abban nem került feltüntetésre az annak alapjául szolgáló hátralékos tartozás összege.

[10] Az alperesek ellenkérelmüben a kereset elutasítását kérték. Egyebek mellett azzal védekeztek, hogy az árfolyamkockázati kikötés tisztességtelenségére a felperes nem hivatkozhat a DH2 törvény 37. § (1) bekezdése szerinti, az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonására irányuló kereseti kérelem előterjesztése nélkül. Állították, a felmondás jogszerű, arra a felperes olyan összegű hátralékos tartozása adott okot, ami súlyos szerződésszegésnek minősül.

Az első- és másodfokú ítélet

[11] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy a felperes és az I. rendű alperes által 2008. december 3-án megkötött kölcsönszerződés és a 2014. június 16-én megkötött gyűjtőszámlahitelre vonatkozó keretszerszerződés felmondása érvénytelen. Egyebekben (az elsődleges kereseti kérelem vonatkozásában) a felperes keresetét elutasította.

[12] Határozata indokolásában rögzítette, a felperes a bíróság felhívására akként nyilatkozott, hogy nem kéri a szerződés érvénytelenségének a megállapítását, illetve elszámolást, a keresete kizárólag a felmondással kapcsolatos. Az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, a felmondás érvénytelenségnek, illetve jogszerűtlenségének megállapítására irányuló kereset elbírálásához vizsgálnia szükséges az árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelőségét. Megállapította, hogy az nem felelt meg a tisztességes tájékoztatással szemben támasztott követelményrendszernek, ennek következtében az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződéses rendelkezés tisztességtelen, ezért a teljes szerződés érvénytelen. Az érvénytelen szerződést nem lehet érvényesen felmondani, a szerződés érvénytelensége a felmondást érvénytelenné, nem pedig jogellenessé teszi. Az érvénytelen szerződéshez nem kapcsolódhat érvényesen gyűjtőszámlahitelre vonatkozó keretszerszerződés sem, ezért annak felmondását is érvénytelennek tekintette. A szerződés érvénytelensége okán szükségtelennek tekintette a felmondáskori tartozás összegére vonatkozó bizonyítás lefolytatását.

[13] Az alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a felperes keresetét teljes egészében elutasította.

[14] A másodfokú bíróság megállapította, a per érdemi elbírálásához szükséges valamennyi releváns tény, adat rendelkezésre áll. Az elsőfokú bíróság a jogvita érdemi elbírálásához szükséges bizonyítást lefolytatta, túlnyomórészt helyesen állapította meg a tényállást, azonban abból a másodfokú bíróság mellőzte azt a megállapítást, miszerint a perbeli kölcsönszerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességtelen, a kölcsönszerződés és annak felmondása érvénytelen. Az így módosított tényállásból a másodfokú bíróság eltérő jogi következtetésre jutott.

[15] A jogerős ítélet indokolása szerint a tartalom szerinti elbírálás elvére [a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 110. § (3) bekezdés] tekintettel mind az elsődleges, mind a másodlagos kereseti kérelem a felmondás jogellenességének megállapítására irányult. A felmondás jogviszony megszüntetését eredményező joghatásának kiváltásához annak jogszerűsége szükséges, amit az adott szerződés érvényes rendelkezései és az irányadó jogszabályok alapján kell megítélni. Ez a megítélés fejezhető ki annak megállapításával, hogy a felmondás jogszerű vagy jogszerűtlen (jogellenes). A szerződésnek vagy egy részének az érvénytelensége is a felmondás jogszerűtlenségét vonja maga után, nem pedig annak érvénytelenségét.

[16] Az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződési feltétel vizsgálata a szerződés érvényessége körében történő állásfoglalást igényel. Ugyancsak ezen körbe tartozó kérdés a kezelési költség, a felmondásra és a közjegyzői ténytanúsítványra vonatkozó szerződési kikötések tisztességtelensége. A felperes által hivatkozott kikötések közül az árfolyamkockázat viselésére és a kezelési költségre vonatkozó rendelkezések érvénytelensége hat ki a felperes fizetési kötelezettségére, annak mértékére.

[17] A perbeli kölcsönszerződés fogyasztói szerződés, az ilyen szerződés érvénytelensége csak a DH2 törvény 37. § (1) bekezdés szerinti, az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazására, a felek közötti elszámolásra is kiterjedő kereset előterjesztése esetén vizsgálható érdemben. E jogszabályi rendelkezés nem kerülhető meg akként, hogy a felperes a szerződés érvénytelenségét a felmondás jogszerűtlensége körében hivatkozza (Kúria Pfv.VIII.20.594/2021/11.). A szerződés érvénytelensége esetében is csak annak jogkövetkezménye alkalmazását követően lehet abban a kérdésben állást foglalni, hogy a felmondás jogszerű volt-e. A régi Ptk. 238. § (1) bekezdése szerint ugyanis a szerződés érvényessé nyilvánítása esetén a szerződő felek a szerződésszegésért úgy felelnek, mintha a szerződés kezdettől fogva érvényes lett volna.

[18] A felperes nem terjesztett elő a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítására és az érvénytelenség jogkövetkezményének levonására irányuló keresetet az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó rendelkezés állított tisztességtelensége körében. Ebből következően a szerződés árfolyamkockázat viselésére vonatkozó rendelkezései tisztességtelenségét, azok világos és érthető jellegét a perben érdemben nem lehetett vizsgálni. Így annak eredményeként a felmondás jogellenességét sem lehetett megállapítani.

[19] A felperes által ezt meghaladóan megjelölt okok nem alapozzák meg a felmondás jogszerűtlenségét. A kölcsönszerződés szerint az I. rendű alperes kezelési költséget nem számított fel, és sem a felmondást megelőző fizetési felszólítás, sem a felmondás nem tartalmazott ezen a jogcímen alapuló hátralékot. Kezelési költségre vonatkozó szerződési kikötés hiányában annak tisztességtelensége sem merülhet fel.

[20] Az üzletszabályzat III.18.1. pontja és a III.18.2. pont (k) alpontja tartalmazza a régi Ptk. 525. § (1) bekezdésében felsorolt azonnali hatályú felmondási okokra, így az adós súlyos szerződésszegésére vonatkozó hivatkozást is. Az I. rendű alperes a felmondást megelőzően, 2016. július 7-én kelt fizetési felszólításában lehetővé tette a felperes számára, hogy a felmondást elkerülve megfizesse a hátralékos tartozását.

[21] A másodfokú bíróság kifejtette, a felmondásra okot adó esemény a törlesztés elmaradása volt, ezért a felmondás attól függetlenül jogszerű, hogy abban nem került megjelölésre a hátralékos összeg, mert az vitás esetben a felmondás időpontjára a bizonyítási eljárás során megállapítható (BH2017. 154., Kúria Pfv.VIII.21.143/2021/6.). A másodfokú bíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy a felperes hátralékos tartozása a régi Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontja szerinti súlyos szerződésszegésnek minősült-e.

[22] Kifejtette, a felülvizsgált elszámolás szerint nem volt a felperes tartozása összegét csökkentő tisztességtelenül felszámított összeg, ebből az is következik, hogy felperes egyfelől megalapozatlanul hivatkozott arra, miszerint a tisztességtelenül felszámított összegek után érvényesített késedelmi kamat összegével is csökkenteni kell a felmondás alapjául szolgáló hátralékos tartozását, másfelől arra is, hogy az adós késedelmét kizárja az I. rendű alperesnek mint jogosultnak a tisztességes összegű törlesztőrészeket közlésében való késedelme.

[23] A felperes a felmondás alapjául szolgáló hátralékos tartozása jogcímek szerint megjelölt összegeit kizárólag azok jogalapjának hiánya, felszámításuk jogszerűtlensége miatt tette vitássá, nem pedig a számszaki helytelenségük, befizetései nem megfelelő elszámolása okán. Miután a jogalapot érintő ezen kifogásai megalapozatlanok, ezért a 2016. július 7-én kelt fizetési felszólításban megjelölt összegű hátralékos tartozása állt fenn az ott megjelölt időponttól kezdődően. Ezen adatok alapján kellett állást foglalni a súlyos szerződésszegése kérdésében.

[24] A felperes 2014. június 30-tól késedelembe esett, amelyhez képest a felmondás időpontjában már több mint két éve fizetési késedelemben volt. Emellett a felmondás alapjául szolgáló 4.242.913 forint hátralékos tartozása a nem esedékes 29.193.374,24 forint tartozásának 15%-át tette ki. Ezen késedelme súlyos szerződésszegésnek minősült, amely megalapozta a szerződés régi Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontja szerint felmondását, az nem sértette az arányosság követelményét, így nem jogellenes.

[25] A gyűjtőszámlahitelre vonatkozó keretszerszerződés a 2011. évi LXXV. törvény rendelkezései alapján került megkötésre. Megkötésének időpontjában ugyan a DH2 törvény szerinti elszámolás még nem történt meg, de a törvény utóbb ezen szerződésre is kihatóan orvosolta a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 törvény) szerint tisztességtelen kikötések okozta sérelmet. Erre figyelemmel az a körülmény, hogy a megkötése időpontjára figyelemmel a gyűjtőszámlahitelre vonatkozó keretszerszerződés még nem a MNB szerinti árfolyamon alapult, nem teszi azt érvénytelenné.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[26] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a keresetének helyt adó határozat hozatalát kérte. Állította, hogy a jogerős ítélet a régi Ptk. 198. § (1) bekezdésébe, 209. § (1) bekezdésébe, 209/A. § (2) bekezdésébe, 234. § (1) bekezdésébe, 239. § (2) bekezdésébe, 277. § (1) bekezdésébe, 303. § (3) bekezdésébe, 321. § (1) bekezdésébe, a Pp. 263. § (1) bekezdésébe, 265. § (1) bekezdésébe, 276. § (1) bekezdésébe, 346. § (4) és (5) bekezdésébe, a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések felmondása jogszerűségének megítéléséről szóló 4/2021. Polgári jogegységi határozatba (a továbbiakban: 4/2021. PJE határozat) és az Európai Unió Bírósága több ítéletébe ütköző módon jogszabálysértő.

[27] A felperes kifejtette, a szerződés semmissége a régi Ptk. 234. § (1) bekezdése értelmében annak megkötésétől kezdve, külön eljárásban történő megállapítás nélkül is fennáll. Az érvénytelen kikötésekre a hitelező nem alapíthat jogot, ezért a felperes teljesítését ezen követelésekre nem volt jogosult elszámolni. A felperes fizetési kötelezettségét a polgári jog szabályai alapján az érvényes szerződés tartalma határozza meg, függetlenül DH2 törvényben alkalmazott elszámolási rendtől. A részben semmis szerződési kikötéseken alapuló törlesztőrészek folyamatos fizetésének elmulasztása nem jelent fizetési késedelmet. Ezt az érvelését alátámasztja a 4/2021. PJE határozat is.

[28] A felperes sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság nem osztotta ki a bizonyítási terhet az I. rendű alperesre azon pontos adósi hátralékos összeg számszakilag levezetett igazolására,

amely miatt sor került a felmondásra. Iratellenesen tartalmazza a jogerős ítélet, hogy a felperes nem tette vitássá a felmondás alapjául szolgáló hátralékos tartozás számszaki helyességét, ugyanis az I. rendű alperes által csatolt hiteltörténeti kimutatás adatait a felperes tételesen is vitatta az elsőfokú eljárásban. Az abban szereplő ellentmondásokat a felperes a felülvizsgálati kérelmében megismételte.

[29] A felperes állította, a felmondást megelőző felszólításban szereplő összeg nem lehet irányadó, mivel az jóval korábbi időpontban keletkezett. Mindebből következik, hogy helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, miszerint a felmondás összecszerúsége a perben nem volt bizonyított, ezért az jogellenesnek minősül. Iratellenes a jogerős ítélet azon megállapítása is, hogy az I. rendű alperes nem számolt fel kezelési költség és jutalék tartozást. Ezt igazolja a felülvizsgálati kérelméhez csatolt fénymásolat.

[30] A felperes előadta, a másodfokú bíróság nem jelölt meg olyan jogszabályt, amely alapján köteles lenne a felperes érvénytelenségi keresetet is előterjeszteni, illetve amely alapján nem lehetne a felmondás jogellenessége iránti perben az árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességtelenségét vizsgálni. A másodfokú bíróság szándékosan félreértelmezte a DH2 törvény 37. § (1) bekezdését. Álláspontja szerint addig elő sem terjeszthető érvénytelenségi kereset, amíg a felmondás érvénytelensége nincs megállapítva. Az érvénytelenségnek ugyanis a felmondás nem jogkövetkezménye, ezért az érvénytelenségi perben nem lehet abban a kérdésben állást foglalni, hogy a felmondás jogszerű volt-e. Felülvizsgálati kérelmében ezt követően részletesen kifejtette az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás hiányosságával kapcsolatos álláspontját.

[31] Az I. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében elsődlegesen a felülvizsgálati kérelem visszautasítását indítványozta arra hivatkozással, hogy – bár az az adott esetben kötelező lett volna – a felperes nem terjesztett elő felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet, illetve a felülvizsgálati kérelme nem felel meg a szükséges tartalmi követelményeknek. Amennyiben a Kúria érdemben vizsgálja a felülvizsgálati kérelmet, a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Hangsúlyozta, a felmondásra azért került sor, mert a felperes 2014. június 30-án késedelembe esett és hosszabb időn át egyáltalán nem teljesítette a szerződéses főkötelezettségét, az I. rendű alperessel nem kommunikált, a felszólításokat figyelmen kívül hagyta. Emellett azonban részletesen cáfolta a felülvizsgálati kérelemben előadott számszaki vitatásokat is.

[32] A II. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős határozat hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

[33] A Kúria elsődlegesen az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelem visszautasítására irányuló indítványa megalapozottságát vizsgálta és megállapította, hogy az alábbiak szerint nincs eljárásjogi akadálya a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásának.

[34] Tévesen hivatkozott az I. rendű alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében arra, hogy a jelen, nem meghatározható pertárgyértékű perben Pp. 408. § (1) bekezdése, illetve 409. § (1) bekezdése alapján a felperesnek felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet kellett volna benyújtania, és ennek hiányában a felülvizsgálati kérelem visszautasításának van helye. Az a körülmény, hogy a pertárgyérték nem meghatározható, nem indokolja engedély iránti kérelem előterjesztését.

[35] A Pp. 408. § (1) bekezdése alapján ugyanis akkor kizárt a felülvizsgálat, ha a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték, illetve annak a 21. § (1)-(4) bekezdése alapján, továbbá a 21. § (5) bekezdésének az egyesített perekre történő megfelelő alkalmazásával megállapított értéke az ötmillió forintot nem haladja meg. Abban az esetben viszont, ha a vagyoni jogon alapuló igény értéke nem meghatározható [Pp. 20. § (3) bekezdés a) pont], a

pertárgy értékének meghatározása nem a Pp. 21. §-án alapul, ezért az értékhatártól függő kizárás nem alkalmazható (Kúria Pfv.I.20.752/2021/5.). A nem meghatározható pertárgyérték esetén továbbá azért sem lehet a felülvizsgálati eljárásban a pertárgy értékeként az illetékekről szóló 1991. évi XCIII. törvényben (a továbbiakban: Itv.) meghatározott 700.000 forintot tekinteni, mert az Itv. nem a pertárgyértéket, hanem az illeték alapját határozza meg a 39. § (1) bekezdésében, peres eljárásban a per tárgyának, nemperes eljárásban az eljárás tárgyának – az eljárási jogszabályokban meghatározott – értéke alapján, illetve a (3) bekezdésében a Pp.-ben nem meghatározható pertárgyértéküként megjelölt perek esetén magában az Itv.-ben szabályozott kiegészítő rendelkezéssel.

[36] A Pp. 413. § (1) bekezdés *b)* pontja, valamint az azt értelmező, az eljárásjogi tárgyú elvi iránymutatásoknak az új Pp. hatálybalépése folytán történő felülvizsgálatáról szóló 1/2017. Polgári jogegységi határozat értelmében a Pp. alkalmazása körében is megfelelően irányadó, a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény alapján a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabály megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja (Kúria Pfv.I.22.488/2016., közzétéve: BH2018. 53.). Ha a fél a felülvizsgálati kérelmében több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell a fenti tartalmi követelményekkel [1/2016. (II.15.) PK vélemény 6. pont, Kúria Gfv.VII.30.577/2016/6., közzétéve: BH2017.196.].

[37] Annyiban helytálló az I. rendű alperes alaki védekezése, hogy a felperes felülvizsgálati kérelme nem valamennyi megsértettként megjelölt jogszabályi rendelkezés tekintetében tartalmazott jogi érvelést, azonban ennek csak az a következménye, hogy érdemben a Kúria csak azokat a hivatkozások vizsgálja, vizsgálhatja, amelyek esetében a Pp.-ben meghatározott tartalmi követelmények maradéktalanul teljesülnek (Kúria Pfv.V.20.301/2015., közzétéve: BH2015.307.). A részbeni tartalmi hiányosság a felülvizsgálati kérelem visszautasítására nem ad alapot. A Kúria ennek megfelelően érdemben nem vizsgálta a felperes felülvizsgálati kérelmének a jogi okfejtést nem tartalmazó jogszabályi hivatkozásait.

[38] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az abban megjelölt okokból nem találta jogszabálysértőnek.

[39] A korábban kifejtetteknek megfelelően a Kúria rögzíti, a felperes felülvizsgálati kérelme anyagi jogi hivatkozásként csak a régi Ptk. 234. § (1) bekezdése (A semmis szerződés érvénytelenségére – ha a törvény kivételt nem tesz – bárki határidő nélkül hivatkozhat; a semmisség megállapításához külön eljárásra nincs szükség), eljárásjogi hivatkozásként pedig a Pp. 265. § (1) bekezdése, 276. § (1) bekezdése (bizonyítási érdek, bizonyítási eljárás lefolytatása) és 346. § (4) és (5) bekezdés (indokolási kötelezettség) tekintetében felelt meg a minimális tartalmi követelményeknek, ezért a Kúriának kizárólag ezen jogszabálysértések tekintetében kellett állást foglalnia.

[40] A Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet nem sérti a fenti, érdemben vizsgálható jogszabályi rendelkezéseket. Teljeskörően osztotta a jogerős ítélet érdemi döntését és annak indokait, ezért – utalva a Pp. 424. § (2) bekezdésére – az abban írtak megismétlése nélkül a felülvizsgálati kérelemben előadottakra tekintettel mutat rá az alábbiakra.

[41] A perben igényt érvényesítő fél a felperes volt, ezért a Pp. hivatkozott rendelkezési alapján a megállapítási keresete megalapozottságának igazolásához őt terhelte annak bizonyítása, hogy az I. rendű alperes felmondása jogszerűtlen volt, mert nem követett el a rendkívüli felmondásra alapot adó súlyos szerződésszegést, nem esett késedelembe, illetve a lejárt tartozása összegére tekintettel a közölt felmondás aránytalan volt.

[42] Ennek megítélésekor a perbeli kölcsönszerződés és a gyűjtőszámlahitelre vonatkozó keretszerszerződés rendelkezéseiből kellett kiindulni, mert ezen szerződések érvénytelenségét a bíróság nem állapította meg. A Ptk. 234. § (1) bekezdése alapján a semmisség megállapításához külön eljárásra nincs szükség, azonban a felperes a keresetét érdemben arra alapította, hogy az általa a keresete jogi alapjaként állított semmisség jogkövetkezményeként nem keletkezett a felmondás időpontjáig lejárt tartozása, vagy ha igen az nem volt számottevő. Azaz a felperes nem csupán a szerződés semmisségét állította, hanem a perbeli nyilatkozata tartalmát tekintve kérte levonni annak azon jogkövetkezményét is, hogy az általa „érvényesnek tekintett” szerződési rendelkezések alapján vegye figyelembe, illetve határozza meg a bíróság a fizetési kötelezettségét, anélkül azonban, hogy erre irányuló keresetet előterjesztett volna.

[43] Az érvénytelenség jogkövetkezményeiről szóló 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 2. pontja és a következetes bírói gyakorlat értelmében az érvénytelenség általános jogkövetkezménye az, hogy az ilyen ügyletre nem lehet jogot alapítani, vagyis a felek által célzott joghatások nem érhetők el. Kizárólag ez az a jogkövetkezmény, amelyet semmisség esetén a bíróságnak hivatalból kell alkalmaznia, így például az érvénytelen szerződés teljesítésére irányuló keresetet el kell utasítania. Az érvénytelenség további jogkövetkezményeit (régii Ptk. 237. §) a bíróság csak a fél erre irányuló keresete (vizontkeresete) alapján alkalmazza, alkalmazhatja (Kúria Gfv.VII.30.293/2018/4). Deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés semmisségére való hivatkozás esetén – speciális rendelkezésként – a DH2 törvény 37. § (2) bekezdése kifejezetten elő is írja a jogkövetkezményekre is kiterjedő kereset előterjesztését. Miután a felperes nem terjesztett elő a fizetési kötelezettségét, annak mértékét meghatározó, általa állított érvénytelenségi okok jogkövetkezményeinek levonására irányuló kereseti kérelmet, helyesen állapította meg a másodfokú bíróság, hogy nem vizsgálhatta azok jogalapjának fennálltát, e szerződéses rendelkezések tisztességtelenségét.

[44] Itt utal arra a Kúria, hogy a jogerős ítélet érdemben ezzel megegyező, a Pp. 346. § (4) és (5) bekezdéseinek megfelelő jogi indokolása tartalmazza az alkalmazandó jogszabályok megjelölését, és azon okokat, amelyek alapján nem volt elegendő a kereset megalapozottságához a felmondás jogszerűtlenségének alátámasztására csupán az arra való hivatkozás, hogy a felperes álláspontja szerint az alapul fekvő kölcsönszerződés és a gyűjtőszámlahitelre vonatkozó keretszerződés érvénytelen.

[45] Téves a felperes azon érvelése is, hogy a felmondás jogellenességnek megállapítása „előkérdése” lenne a szerződés érvénytelensége iránti kereset előterjesztésének. Nem lett volna akadálya annak, hogy a felperes a keresetét valódi tárgyi keresethalmazatban terjessze elő, amely esetben éppen az érvénytelenség vizsgálata képezte volna a felmondás jogszerűsége megítélésének az előkérdését, a jogerős ítéletben írtaknak megfelelően.

[46] A felperes arra helytállóan hivatkozott, hogy a 4/2021. PJE határozat értelmében a felperes elbírálandó keresete tekintetében vizsgálandó, hogy a felmondásban közölt szerződésszegése megalapozta-e a felmondást, ahogyan azt a másodfokú bíróság meg is tette. Csupán kisebb összegű hátralék vagy rövidebb tartamú késedelem miatt – az arányosság követelményére tekintettel – felmondásnak jellemzően nincs helye. Arra is alappal hivatkozott a felperes, hogy a szerződés érvénytelenségére alapított érvelésén túl az elsőfokú eljárás során volt az I. rendű alperes hiteltörténeti kimutatásának egyes tételeit is vitató előadása (43.sorszámú beadvány).

[47] Helytállóan értékelte ugyanakkor a másodfokú bíróság, hogy a felperes azt nem tette vitássá (és a felülvizsgálati kérelmében sem volt ezzel ellentétes előadása), hogy 2014. június 30-tól, a felmondást megelőzően több, mint két évvel teljesen beszüntette a teljesítést. Az iratokból az is megállapítható, hogy a felperes a 2014. június 16-án kelt gyűjtőszámlahitelre

vonatkozó keretszerszerződés megkötésekor is hátralékban volt, annak összegét rögzítette is a felperes által is aláírt kölcsönszerződés módosítás. A forintosítást követően teljesítendő havi 193.403,03 forint törlesztési kötelezettségét nem teljesítette. Mindezekből önmagában okszerűen következik, hogy huzamosabb időn keresztül nagyobb összegű lejárt tartozást halmozott fel, ami függetlenül a jelen perben tett, egyes tételekre vonatkozó összezszerű vitatása esetleges megalapozottságától, súlyos szerződésszegésnek minősül, így egyértelműen alapot adott az I. rendű alperes felmondására a régi Ptk. 525. § (1) bekezdés *e*) pontja alapján.

[48] A Kúria mindezekre tekintettel a jogszabályoknak megfelelő jogerős ítéletet a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[49] Az eredménytelen felülvizsgálati kérelemre tekintettel a Kúria a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest az alperesek jogi képviseleti munkadíjából álló felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére. Az I. rendű alperes az általa csatolt 16.000 forint + áfa óradíjat tartalmazó megbízási szerződés alapján számította fel a költségét. A Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdés alapján mérsékelt összegben határozta meg a felperesre áthárítható ügyvédi munkadíj összegét, mert a kifejtett jogi képviselet munkaigényével 5 óra elszámolását tekintette arányban állónak. A II. rendű alperest képviselő kamarai jogtanácsos képviseletével felmerült díjat az IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése alapján állapította meg. A felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a Pp. 95. § (1) bekezdés *c*) pontja alapján az állam viseli.

[50] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó 376. § (1) bekezdés *a*) pontja alapján – kérelemre – tárgyaláson bírálta el.

[51] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés *d*) pontja zárja ki.

Alkalmazott jogszabályok és joggyakorlat

[52] 2016. évi CXXX. törvény 265. § (1), 276. § (1), 408. § (1) bekezdése

[53] 1959. évi IV. törvény 234. § (1), 525. § (1) *e*)

[54] 4/2021. PJE határozat, 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény

A döntés elvi tartalma

[55] Az a körülmény, hogy a pertárgyérték nem meghatározható, az értékhatár-korlátra tekintettel nem indokolja a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem előterjesztését.

[56] Nem vizsgálható a deviza alapú kölcsönszerződés felmondása jogszerűtlenségének megállapítására irányuló perben az alapul fekvő szerződés felperes által állított érvénytelensége, ha az érvénytelenség megállapítására és az érvénytelenség jogkövetkezményének levonására irányuló kereseti kérelmet a felperes nem terjeszt elő.

Budapest, 2023. február 8.

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes s.k. előadó bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Farkas Antónia s.k. bíró, Dr. Madarász Anna s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

S.K.

bíróági ügyintéző